

Kraków 15.10.2024 r

RECENZJA

ROZPRAWY DOKTORSKIEJ w dyscyplinie naukowej: architektura i urbanistyka
Pani mgr inż. arch. Aleksandry Śliwy - przygotowanej w języku polskim p.t. :

Czynniki architektoniczne kształtujące przestrzeń dla dzieci w śródmiejskiej, wielorodzinnej zabudowie mieszkalnej – wyodrębnienie metod systemowej kwalifikacji. Badania współczesnych realizacji w Katowicach.

w Katedrze Projektowania Architektury Mieszkaniowej i Użyteczności Publicznej przedłożonej na WYDZIALE ARCHITEKTURY POLITECHNIKI ŚLĄSKIEJ w GLIWICACH,
Promotor pracy : DR HAB. INŻ. ARCH. GRZEGORZ NAWROT, PROF. POL. ŚL.

■ 1. PODSTAWA FORMALNA RECENZJI.

- 1.1. Decyzją Rady dyscypliny naukowej Architektura i Urbanistyka z dnia

Wyłączenie jawności w zakresie danych osobowych oraz ochrony prywatności osoby fizycznej na podstawie art. 5 ust. 2 z ustawy 6 września 2021 r. o dostępności informacji publicznej (tj. Dz.U. z 2016r. poz. 1764).

Wyłączenia dokonała Aleksandra Dominik

- 1.3. Kompletny egzemplarz doręczonej rozprawy doktorskiej Pani mgr inż. arch. mgr inż. arch. Aleksandry Śliwy ; *Czynniki architektoniczne kształtujące przestrzeń dla dzieci w śródmiejskiej, wielorodzinnej zabudowie mieszkalnej – wyodrębnienie metod systemowej kwalifikacji. Badania współczesnych realizacji w Katowicach.* wykonanej pod kierunkiem dr hab. inż. arch. Grzegorza Nawrot, profesora Politechniki Śląskiej. Gliwice 2023 r.

■ 2. RECENZJA.

Informacja formalna.

Przedstawiona do recenzji rozprawa doktorska autorstwa mgr inż. arch.: Aleksandry Śliwy „*Czynniki architektoniczne kształtujące przestrzeń dla dzieci w śródmiejskiej, wielorodzinnej zabudowie mieszkalnej – wyodrębnienie metod systemowej kwalifikacji. Badania współczesnych realizacji w Katowicach.* pod kierunkiem Prof. dr hab. inż. arch. Grzegorza Nawrot, prof. Pol. Śl., Katedra Architektury Mieszkaniowej i Użyteczności Publicznej na Wydziale Architektury Politechniki Śląskiej,

Do recenzji przekazany został tom w twardej oprawie w formacie A4 - liczący łącznie 411 stron ;
(drogą przekazanej paczki przez pocztę za potwierdzeniem odbioru na uczelniany adres promotora)

■ 2.A. KONSTRUKCJA PRACY.

SPIS TREŚCI ; Autorka przedstawia strukturę dysertacji z podziałem na siedem rozdziałów

- **ROZDZIAŁ I. WPROWADZENIE DO BADAŃ** strona 4. 1.Problematyka strony. nr 5-13, 2.Stan wiedzy strony .nr.14-21, 3.Kontekst.22-32, 4.Metody.strony 33-37
- **ROZDZIAŁ II. CZYNNIKI KSZTAŁTUJĄCE PRZESTRZEŃ** strona 38, 1.Podstawy kategoryzacji. strony 39-50, 2.Czynniki poza architektoniczne.51-73, 3.Czynniki architektoniczne.strony74-100, 4.Schemat ba-dawczy. strony101-103,
- **ROZDZIAŁ III.DZIECI w ŚRODMIEJSKIEJ WIELORODZINNEJ ZABUDWIE MIESZKALNEJ** strona 104, 1. Wyodębnienie i ukształtowanie miejskich przestrzeni dla dzieci strony 105-116, 2. Kwalifikacja miejskich przestrzeni dla dzieci.strony137-147, 3.Potrzeby przestrzenne dzieci strony 137-147
- **ROZDZIAŁ IV. WYODRĘBNIE NIE METOD SYSTEMOWEJ KWALIFIKACJI.** strona148, 1.Przedmiot badań, strony149-180, 2.Podmiot badań 181-197, 3.Kryteria badawcze 198-203
- **ROZDZIAŁ V. BADANIA WSPÓŁCZESNYCH REALIZACJI W KATOWICACH.**1. strona 204. Ba-dania jednostkowe. strony205-356, 2.Analizy porównawcze.strony357-381, 3.Wnioski.382-389
- **ROZDZIAŁ VI..ODNIESIENIA.**1.Słownik pojęć.strony391-392, 2.Spis rycin 393-397, 3.Spis tabel i wykresów 398-400. 4. Bibliografia. Strony 401-410
- **ROZDZIAŁ VII. STRESZCZENIE** strony 411-414.

▪ przed Rozdziałem I, Wprowadzenie; Rycina 1. Grafika. *Przestrzeń zamieszkiwania*, praca autorki (str. Nr 3)

● **ROZDZIAŁ I. Wprowadzenie do badań**

■ **1. PROBLEMATYKA.**

1.1.Uzasadnienie wyboru tematu. Na wstępie doktorantka z oczekiwanymi przykładami interdyscyplinarnych badań naukowych - określa pola badawcze które podejmuje w dysertacji

ZAGADNIENIE METOD KSZTAŁTOWANIA ■ PROBLEMATYKA ARCHITEKTURY ROZUMIANEJ WIELORODZINNEJ ZABUDOWY MIESZ - JAKO SYSTEMOWA ORGANIZACJA PRZESTRZENI KALNEJ

TO

TKANKA MIESZKALNA STANOWI PODSTAWOWY BUDULEC TWORZĄCY KRAJOBRAZ ARCHITEKTONICZNY

- przywołuje popularyzowaną w Polsce przez Ewę Kuryłowicz, koncepcję *projektowania uniwersalnego jako potrzebę dostosowania rozwiązań przestrzennych do możliwości fizycznych i psychicznych każdego użytkownika*
- zwracając uwagę że *proces ten wymaga dalszego zagłębienia wiedzy na temat wymagań użytkowników znajdujących się poza statystyczną większością*
- ponadto *dzieci stanowią grupę o szczególnych potrzebach wynikających z predyspozycji psychofizycznych oraz zależności od opiekunów.*
- przypomina że dominujący zakres dotychczasowych opracowań na temat architektonicznych potrzeb dzieci, *dotyczy przeznaczonej im infrastruktury rekreacyjnej oraz edukacyjnej*
- *zagadnienie zabudowy mieszkalnej pozostawia w tym zakresie pola dla dalszych badań. Warunki mieszkalne dzieci, poza podstawowymi zagadnieniami bezpieczeństwa oraz zdrowia, dotyczą także komfortu dzieci oraz ich opiekunów.*

■ Istnieje pilna potrzeba poszerzania wiedzy na temat metod kształtowania przestrzeni mieszkalnych, co może przyczynić się do zmiany niekorzystnych uwarunkowań.

■ **Precyzuje decydujące przyczyny wyboru tematu dysertacji:**

- 1. *Bieżący kontekst społeczno-gospodarczy, determinujący pozajakościowe czynniki kształtujące współczesną, wielorodzinną zabudowę*
- 2. *Poszerzanie wiedzy na temat jakości przestrzeni mieszkalnych w środowisku śródmiejskim, wynikające z potrzeby zahamowania niekorzystnych procesów eksurbanizacji oraz towarzyszącej im degradacji śródmieść.*

- 3. Rozwój wiedzy na temat potrzeb dzieci, wpływających na stosowanie uniwersalnych rozwiązań przestrzennych.
- 4. Wysoki udział architektury mieszkalnej w rynku budowlanym, wskazujący na potrzebę poszerzania wiedzy na temat jej jakości.

1.2. Cel i efekty pracy.

Aktywny badacz naukowy główne cele pracy doktorskie przedstawia w punktach (str.9 – 10)

- Podstawowy cel badań wskazany przez doktorantkę :

a) na temat czynników architektonicznych kształtujących przestrzeń mieszkalną dla dzieci w zwartej zabudowie śródmiejskiej jest :

- poszerzenie wiedzy na temat zamieszkania oraz architektonicznej organizacji przestrzeni mieszkalnej
- ponieważ –stan wiedzy na temat kształtowania przestrzeni dla dzieci, w szczególności przestrzeni rekreacji, nauki oraz pomieszczeń mieszkalnych jest szeroki oraz dobrze udokumentowany
- analiza bieżących śródmiejskich realizacji wielorodzinnych - odpowiada aktualnej potrzebie poprawy jakości rozwiązań projektowych
- luka w wiedzy dotyczy metod kształtowania wielorodzinnej przestrzeni zamieszkiwania dla dzieci, interpretowanej jako system współtworzony przez kubaturowe oraz pozakubaturowe przestrzenie zamieszkiwania. W tym kontekście tematyka kształtowania przestrzeni mieszkalnej dzieci, wymaga dalszych badań umożliwiających poszerzenie wiedzy, uzupełniające dotychczasowe opracowania.
- Przewidziane przez mgr inż. arch. A. Śliwę efekty badań analitycznych (poz. 1-3) oraz efekty badań w oparciu o studia przypadku (poz. 4-6) ,) prowadzą do wyodrębnienia kryteriów pozwalających na ocenę jakości badanych przestrzeni zamieszkiwania.
- Głównym celem badań jest stworzenie narzędzia, służącego weryfikacji jakości przestrzeni życiowej dla rodzin z dziećmi, w zabudowie wielorodzinnej, w środowisku śródmiejskim.

1.3. Zakres badań.

Przedmiot badań –doktorantka wyjaśnia przyjęty podział klasyfikacji czynników kształtujących przestrzeń na : *poza architektoniczne* – odpowiadające okolicznościom oraz *architektoniczne* – odpowiadające metodom.

oraz wyjaśnia że zakres badań przeprowadzonych na potrzeby dysertacji zawiera się w priorytetowym obszarze badawczym Politechniki Śląskiej.

autorka przedstawia cztery przyjęte Kryteria selekcji obiektów do badań :

1. LOKALIZACJA :	obszar śródmiejski Katowic
2. FUNKCJA :	zabudowa mieszkalna, wielorodzinna
OKRES :	obiekty zrealizowane w latach 2015 - 2022

Zakres użytkowy –dzieci oraz opiekunowie

– przyjęto do badań że: *ze względu na różnice rozwojowe, dzieci nie stanowią jednorodnego podmiotu badań.*

Zakres użytkowy, zgodnie z ustaleniami wynikającymi z analiz fizycznego, psychicznego oraz poznawczego rozwoju dzieci na poszczególnych etapach potrzeby dzieci ulegają przeobrażeniom. Uwzględniona szczególna cecha w przebiegu badań –jest-niesamodzielność dzieci- to opieka sprawowana przez opiekuna jest istotna – zależność dziecka od opiekuna stanowi kryterium badawcze, umożliwiając badania rozwiązań przestrzennych bez wyszczególnienia ram wiekowych dzieci, co przekłada się na szerokie ujęcie badanego zagadnienia.

■ 2. STAN WIEDZY.

W dziedzinie architektury i urbanistyki wyróżnione zostały przez doktorantkę zagadnienia:

- *kształtowanie przestrzeni zamieszkiwania*
- *śródmiejska zabudowa wielorodzinna*
- *przestrzeń zamieszkiwania dzieci*

2.1.Czynniki kształtujące przestrzeń.

W grupie przywołanych przez dyplomantkę źródeł literaturowych z dziedziny architektura i urbanistyka, autorka wymienia w podziale na wskazane trzy grupy :

- **KSZTALTOWANIE PRZESTRZENI ZAMIESZKIWANIA:** Bruno Zevi, Immanuel Kant, Zbigniew Zuziak, Magdalena Łukasiuk, Barbara Brukalska
- **ŚRÓDMIEJSKA ZABUDOWA WIELORODZINNA:** Christopher Alexander, Jan Gehl, David Sim, Grażyna Schneder-Skalska, Henryk Buszko, Krystyna Trautsalt - Kleyft, Grzegorz Nawrot,
- **PRZESTRZEŃ ZAMIESZKIWANIA DZIECI :** Halina Skibniewska, Anna Palej, Anna Pawlikowska-Piechotka, Eugenia Agramowicz -Ponamiarowa,, Aleksandra Mazanik, Jadwiga C. Żarnowiecka, Marcin Gołąb, Agata Gajdek, Aldo van, Eyck,

2.2. Śródmiejska zabudowa mieszkalna

Autorka sięgając do genezy przekazu tego fenomenu *m i e j s k o ś c i*, przypomina *koncepty* Josepha Rykwer zawarte w pracach: *Pokusa miejska. Przeszłość i przyszłość miast*, oraz *O rajskim domu Adama. Idea pierwotnej chaty w historii architektury*, wskazując ich uzupełnienie w tezach Joela Kotkina i Richarda Saneeta a także kolejnych wymienionych autorów..

2.3. Przestrzeń zamieszkiwania dzieci.

▪ Oceniana dysertacja *jest kontynuacją badań Anny Palej*, zawartych w publikacji „*Kształtowanie przestrzeni dla dzieci w miejskim środowisku mieszkaniowym*” oraz *współczesne wyniki badań z prac Anny Pawlikowskiej - Piechotki*, z pozycji „*Przestrzeń rekreacji dziecka w mieście*”, opracowania *Problematyka kształtowania terenów gier i zabaw dla dzieci* Agaty Gajdek, a także pracy zbiorowej Anny Pawlikowskiej, Anny Ostrowskiej -Tryzna i Hanny Nałęcz. oraz kolejno wymienianych przez autorkę wartościowych pozycji *dotyczących interpretacji metody kształtowania przestrzeni dziecięcych*. Dyplomantka zwraca również uwagę na odniesienia do przywołanych autorów publikacji które są w pracy wielokrotnie stosowane.

■ 3. KONTEKST.

Badania przedmiotowego zagadnienia zostały zrealizowane przy determinującymi współcześnie czynnikami:

- Postępująca urbanizacja
- Preferencje mieszkalne Polaków
- Zagadnienie uniwersalności środowiska mieszkalnego
- Koncepcja miast inteligentnych

3.1 Urbanizacja.

- znacząca w XX wieku migracja ludności z terenów wiejskich do miast z towarzyszącą im rewolucją technologiczno-informacyjną
- utrzymująca się ta tendencja w przygotowanych prognozach spowoduje sytuację że w roku 2050 około 70% populacji, będzie mieszkać w miastach
- w obliczu tych tendencji w Polsce występują czynniki wpływające na *degradację środowiska mieszkaniowego*
 - niska jakość powstającej zabudowy
 - segregacja przestrzenna i społeczna
 - suburbanizacja

3.2.Preferencje mieszkalne Polaków.

W występujących tendencjach migracyjnych, funkcjonuje przekonanie, że *najlepsze warunki zamieszkania dla dzieci zapewnia poza miejska zabudowa jednorodzinna*

Według oceny doktorantki w przedstawianej w dysertacji kontekście badań przestrzeni mieszkalnej dla dzieci w wielorodzinnej zabudowie mieszkalnej w środowisku śródmiejskim służą:

- weryfikacji jakości przestrzeni zamieszkiwania
- wpływ na wybór miejsca zamieszkiwania wywierają:
 - preferencje kształtowane przez komercyjny rynek nieruchomości
 - kryterium zainwestowania optymalnych warunków mieszkalnych dla dzieci
 - wyniki powyższych badań mogą stanowić merytoryczne kryterium dla decyzji o miejscu i formie zamieszkania dla rodzin z dziećmi

3.3.Uniwersalność środowiska mieszkalnego.

- Uniwersalne zintegrowane place zabaw -dla zróżnicowanych grup wiekowych -powinny być dostępne dla

wszystkich członków społeczności (w tym seniorowi i osobom niepełnosprawnym (przywołując poniższy schemat¹)

- Place zabaw dla trzech generacji, są projektowane dla potrzeb dzieci młodszych oraz starszych, ich rodziców oraz osób starszych i osób niepełnosprawnych

Doktorantka przypomina

- Oddzielnym aspektem koniecznym dla wymagań przestrzennych jest ich niesamodzielność

▪ **KRYTERIA ▪ DETERMINUJĄCE ▪ UNIWERSALNOŚĆ ▪ ŚRODOWISKA ▪ MIESZKALNEGO ▪**

DOSTĘPNOŚĆ

BEZPIECZEŃSTWO INNOWACYJNOŚĆ

KOMFORT²

2.4. Smart City.

Doktorantka przedstawia istotę koncepcji miasta inteligentnego w świetle podjętych badań, która dotyczy:

- optymalizacji wykorzystania zasobów miejskich dla kształtowania zabudowy wielorodzinnej z dostępem do infrastruktury społecznych i technicznych
- koncentracji na intensywnie zabudowanej przestrzeni śródmieścia, umożliwiają obsługę większej ilości mieszkańców przy jednoczesnym ograniczeniu rozwoju infrastruktury.
- koncepcji zamieszkiwania kompilacyjnego, odnoszącego się do wpływu technologii informacyjnych na procesy zamieszkiwania

▪ **KONCEPCJA ▪ SMART CITY ▪ W KONTEKŚCIE ▪ PRZEDMIOTU ▪ BADAŃ ▪³**

OPTIMALIZACJA WYKORZYSTANIE ZASOBÓW MIEJSKICH	PRZECIWDZIAŁANIE DEGRADACJI OBSZARÓW ŚRÓDMIEJSKICH	KSZTAŁTOWANIE ZABUDOWY WYSOKIEJ JAKOŚCI	KSZTAŁTOWANIE UNIWERSALNEGO ŚRODOWISKA MIESZKALNEGO	KSZTAŁTOWANIE KOMPILACYJNEJ PRZESTRZENI ZAMIESZKANIA
--	---	--	--	---

■ 4. METODY.

W kolejnym podrozdziale doktorantka przystępując - do konstruowania autorskiego narzędzia badawczego oraz analiz dla wyselekcjonowanych obiektów

wykorzystuje następujące metody badań naukowych

- Metodę logicznej argumentacji;
- Studia przypadku;
- Metody badań ilościowych

4.1 Metodę logicznej argumentacji, autorka w zapisanym komentarzu informuje: bazująca na literaturze przedmiotu stanowiła podstawową metodę badawczą w pierwszej, analitycznej części pracy.

4.2. Studia przypadku, (stosując metodę autorka wyjaśnia): podstawę badań jednostkowych mieszkań stanowią opracowane struktury mieszkań, uwzględniające lokale zakwalifikowane do badań przestrzeni dla dzieci.

4.3. Metoda badań ilościowych, (doktorantka wyjaśnia: przyjęto TEZĘ, że badania jakościowe przestrzeni mieszkalnej mają zastosowanie dla poszczególnych jednostek mieszkalnych, a nie analizowanych całościowo budynków.

■ **Recenzent podejmuje wstępną ocenę pracy.**

- Doktorantka buduje synergiczne doświadczenia badacza, dla których poszerza dotychczasowe pola badawcze rozwijając następujące zainteresowania:

- zagadnienie metod kształtowania wielorodzinnej zabudowy mieszkalnej
- problematykę architektury rozumianej jako systemowa organizacja prze-

¹ Schemat 1. Kryteria determinujące uniwersalność środowiska mieszkalnego na podstawie badań Agronowicz- Ponamiarowa i inni 2009, strony 97-98

² Tabela 1. Koncepcja Smart City w kontekście przedmiaru badań, opracowanie autorki.

strzeni będące syntezą obu zagadnień przeprowadzoną po przyjęciu jako kryteriów kształtowania przestrzeni mieszkalnej dla dzieci oraz ich opiekunów c) analizuje wyniki ewolucyjnych zmian społeczno-kulturowych po drugiej połowie XIX w. oraz pojawiających się w nauce o architekturze nowe gałęzie; psychologia architektury oraz psychologia środowiska a.

• **postępującej urbanizacji** - w Polsce, oraz występujące czynniki wpływające na degradację środowiska mieszkaniowego

-**zatem**- prowadzone badania zagadnienia kształtowania współczesnej, mieszkalnej zabudowy wielorodzinnej w środowisku śródmiejskim odpowiadają potrzebie poszerzania wiedzy na temat jakości przestrzeni zamieszkiwania w kontekście bieżących tendencji urbanizacyjnych

- niska jakość powstającej zabudowy
- segregacja przestrzenna i społeczna
- suburbanizacja

• **preferencji mieszkalnych Polaków**, po roku 1989 wychowanie w środowisku podmiejskim, jawi się jako bardziej korzystne. Wpływ na wybór miejsca zamieszkania wywierają między innymi preferencje kształtowane przez komercyjny rynek nieruchomości oraz kryterium zapewnienia optymalnych warunków mieszkalnych dla dzieci

-**zatem**- wyniki badań jakościowych współczesnych rozwiązań zabudowy wielorodzinnej w obszarach śródmiejskich mogą stanowić merytoryczne kryterium dla decyzji o miejscu i formie zamieszkania dla rodzin z dziećmi.

• **zagadnień uniwersalności środowiska mieszkalnego**, - środowisko mieszkalne jest obszarem, którego dotyczy zagadnienie uniwersalności. Zamieszkiwanie dotyczy wszystkich dzieci, młodych dojrzałych, osób starszych, w pełni sprawnych i z niepełnosprawnościami. (...) ponieważ jakość środowiska mieszkalnego dla dzieci jest jednym z głównych kryteriów wpływających na decyzję o wyborze miejsca zamieszkania, istnieje potrzeba rozwoju dziedziny projektowania zabudowy wielorodzinnej, zorientowanej na potrzeby najmłodszych użytkowników.

• **koncepcji miast inteligentnych** - w świetle badań dotyczy ▪ optymalizacji wykorzystania zasobów miejskich dla kształtowania zabudowy wielorodzinnej z dostępem do infrastruktury społecznych i technicznych ▪ koncepcji zamieszkiwania kompilacyjnego, odnoszącego się do wpływu technologii informacyjnych na procesy zamieszkiwania.

4.4 Schemat pracy.

Rozprawa została przygotowana pod względem redakcyjnym perfekcyjnie :

■ Po wprowadzeniu do badań, -kolejne trzy rozdziały tworzą **analityczną część pracy**:

• ROZDZIAŁ I. WPROWADZENIE DO BADAŃ			I
• PROBLEMATYKA,	• STAN WIEDZY,	• KONTEKST BADAŃ,	• METODY
			I WPROWADZENIE
• ROZDZIAŁ II ;	• ROZDZIAŁ III ;	• ROZDZIAŁ IV ;	I
• CZYNNIKI	• DZIECI	• WYODRĘBNIE	I
• KSZTAŁTUJĄCE	• W ŚRÓDMIEJSKIEJ	• METOD SYSTEMOWEJ	I CZĘŚĆ
• PRZESTRZEN WIELORODZINNE KWALIFIKACJI	I ANALITYCZNA		
	ZABUDOWIE		I
	MIESZKALNEJ		I
SCHEMAT	• ZDEFINIOWANIE	• NARZĘDZIE	I WNIOSKI
BADAWCZY	PRZEDMIOTU BADAŃ	BADAWCZE	I Z ANALIZ
• ROZDZIAŁ V.			I
• BADANIA WSPÓŁCZESNYCH REALIZACJI W KATOWICACH			I
			I CZĘŚĆ
• BADANIA JEDNOSTKOWE, ANALIZY PORÓWNAWCZE, WNIOSKI			I BADAWCZA

Schemat 3. Szczegółowa struktura dysertacji.⁴ (opracowanie własne autorki pracy)

⁴ ▪ Schemat I; Kryteria determinujące uniwersalność środowiska mieszkaniowego na podstawie badań Agronowicz – Ponomariowa i inni, 2009 strony 97-98, (strona w dysertacji nr 29), ▪ Schemat nr 2 Uproszczona struktura dysertacji, (strona w dysertacji nr 36 [część górna], ▪ Schemat nr 3. Szczegółowa struktura dysertacji (strona w dysertacji nr 36 [część dolna])

■ **Praca ma sprawną, czytelną konstrukcję, bogato ilustrowaną** – odpowiadającą treścią tytułowi. Recenzent zwraca uwagę na sposób czytelnego podania dysertacji w której autorka Pani mgr inż. arch. Aleksandra Śliwa wprowadza do każdego rozdziału recenzowanej pracy -potwierdzając doświadczenia badacza stosującego świadomą narrację, - pod słowem – wzbogaconą ilustracją - 4 odmienne formy (opracowań autorskich) prezentacji

- przed każdym rozdziałem pod hasłem „rycina” autorska prezentuje graficzną „wizualizację”,
- przed Rozdziałem II, Czynniki kształtujące przestrzeń, Rycina 4. Grafika. Czynniki kształtujące przestrzeń. (str.37)

■ ROZDZIAŁ II. Czynniki kształtujące przestrzeń.

● 1. Podstawy kategoryzacji.

Autorka wprowadza czytelnika sformułowaniem: Klasyfikacja czynników kształtujących przestrzeń stanowi podstawę narzędzia badawczego, służącego ocenie przestrzeni zamieszkiwania dzieci w warunkach śródmiejskich

1.1 Systemowa definicja architektury rozumiana jako wydzielanie przestrzeni.

▪ Pojęcie architektoniki oraz jego implikacje w architekturze

(podrozdział wyjaśnia Tabela 2. Porównanie architektoniki oraz architektury w opracowanie autora)

- Rygory metody systemowej. (▪ ścisłość –precyzyjny zakres zbioru, ▪ niezmienność –stały zakres zbioru;
- zupełność -równoważność elementów w zbiorze, ▪ rozłączność -jednoznaczna i wyłączna przynależność elementów, ▪ funkcjonalność -zależność zakresu zbioru od kryterium funkcji elementu.)

- Teoria systemów społecznych. doktorantka w Tabeli 3 Schemat interpretacji zamieszkiwania jako systemu odnoszący się do teorii systemów społecznych Niklasa Luhmanna (opracowanie autorki na podstawie badań Magdaleny Łukasik)

1.2. Złożoność i relacje w systemach przestrzennych.

Doktorantka wyjaśnia: *złożoność systemów przestrzennych implikuje istnienie relacji, definiujących sposoby użytkowania przestrzeni na poziomach:* ▪ wyodrębnienia obiektu z kontekstu, ▪ relacji wewnętrznych, ▪ relacji zewnętrznych

▪ Wyodrębnienie obiektu z kontekstu.

Relacja obiekt - kontekst występuje gdy w ramach danego środowiska daje się wyodrębnić strukturę posiadającą cechy wyróżniające ją natle otoczenia. (sytuacje tą autorka ilustruje Rycinami nr 5, nr 6, *Reguła figury i tła* na przykładzie powtarzalnego modułu, oraz Rycina nr 7, *Rodzaje relacji obiekt – kontekst.*

Relacje wewnętrzne.(zilustrowane Ryciną nr 8.)

Relacje zewnętrzne z ilustrowane Ryciną nr 9)

1.3. Wnioski. (*W ujęciu organizacyjnym założenia przestrzenne można analizować pod względem treści wydzielonych pomieszczeń*

przed Rozdziałem III. Dzieci w śródmiejskiej, wielorodzinnej zabudowie mieszkalnej, Rycina 32. Obraz:

● 2. Czynniki pozaarchitektoniczne.

2.1. Podstawa merytoryczna klasyfikacji – interpretacje architektury Bruno Zeviego. ▪ w podrozdziale 2.1 doktorantka informuje że : *w części teoretycznej poświęconej czynnikom architektonicznym kształtującym przestrzeń jest teoria architektury Bruno Zeviego, (zawarta w *architecture as Pace, How to look at Architecture.* (ilustrowana Ryciną nr 10. Interpretacje architektury Bruno Zeviego) -d o d a j ą c : uzupełnienie interpretacji architektury Bruno Zeviego stanowią czynniki kształtujące koncepcje projektu autorstwa Barbary Brukalskie*

- Klasyfikacje źródłowe – czynników kształtujących przestrzeń stanowią podstawę *analiz teoretycznych*, których wynikiem jest klasyfikacja skonstruowana na potrzeby badań mieszkalnej dla dzieci. (wyjaśnione w Tabelach nr 4 str.53 oraz 5 str. 54).

2.2. Czynniki środowiskowe – kontekst naturalny.

- klimatyczne, ▪ geograficzne, ▪ organiczne ▪ materiałowe,
- Czynniki klimatyczne.

- temperatura, ▪ ciśnienie, ▪ wilgotność powietrza, ▪ ruch powietrza, ▪ opady, ▪ promieniowanie słoneczne

▪ Czynniki geograficzne.

- topografia, ▪ hydrografia,

▪ **Czynniki organiczne.** (autorka ilustruje Rycinami nr 11..*Organiczne korzenie architektury*) nr 12 *Wpływ elementów organicznych na metody kształtowania przestrzeni*, nr.13. *Spektrum ingerencji człowieka w zastany krajobraz naturalny*)

▪ **Czynniki materiałowe.**(doktorantka wyjaśnia ; *Materiały budowlane stanowią przedmiot licznych opracowań teoretycznych, poczynając od Witruwiusza, przez Leona Battistę Albertiego i Andreego Palladio aż do współczesnych podręczników budowania*

2.3. Czynniki społeczno-kulturowe – kontekst antropologiczne.

Poza architektoniczne, antropologiczne czynniki kształtujące przestrzeni;

- fizjonomiczne; ▪ psychiczne; ▪ demograficzne; ▪ ekonomiczne; ▪ gospodarcze; ▪ światopoglądowe; ▪ polityczne ▪ naukowe ; ▪ artystyczne; ▪ kontekstualne

▪ **Czynniki fizjonomiczne.** (w tym podrozdziale autorka kontynuuje wyjaśnieni: *podstawy kategorii czynników fizjonomicznych stanowią: fizjologiczno-psychologiczną interpretację architektury Bruno Zeviego oraz klasyfikacja biologicznych potrzeb użytkownika, autorstwa Barbary Brukalskiej, (...) Sylwetka, motoryka oraz zmysły człowieka determinują parametry bezpiecznej oraz funkcjonalnej przestrzeni.*) oraz ilustruje Rycinami; nr 14. *Humanoidalny kształt miasta Centuripe we Włoszech.* Orz Rycina nr 15. *Metaboliczny i percepcyjny układ człowieka – środowisko*, opracowanie na podstawie badań Augustyna Bańki.

▪ **Czynniki psychiczne.** (*psychiczny odpowiada kondycji wewnętrznej jednostki oraz emocjom towarzyszącym przekształcaniu środowiska i jego odbiorowi*)

EMOCJE	WYWOŁYWANE	PRZEZ	PRZESTRZEŃ
NEGATYWNE	NEUTRALNE		POZYTYWNE
▪ lęk ;	▪ spokój ;		▪ przyjemność / radość :
▪ gniew ;	▪ nuda ;		▪ zachwyty / ekscytacja :
▪ niesmak / wstręt :	▪ ciekawość,		▪ nadzieja / optymizm
▪ przygnębienie,			

Tabela 5. Emocje wywoływane przez przestrzeń wg. badań Wojciecha Bonenberga

▪ **Czynniki demograficzne.** (kolejne wyjaśnienia autorki: *Demografia jest uzależniona, między innymi, od kwestii kulturowych oraz ekonomicznych pozostając jednym z istotnych czynników kształtujących przestrzeń* oraz ilustruje wykresem. Wykres 2. *Roczny odsetek ludności mieszkającej na obszarach miejskich określony w połowie roku, dane na podstawie: World Urbanization Prospects 2018 opracowywane przez Department of Economic and Social Affairs populations Dynamics. Department of Economic and Social Affairs, 2018*

▪ **Czynniki ekonomiczne.** (pada wyjaśnienie: *architektura jako jedna z gałęzi gospodarki jest kształtowana przez czynniki ekonomiczne*).

▪ **Czynniki polityczne.** (**uzupełnienie:** *obiekty realizowane ze środków publicznych współkształtują krajobraz architektoniczny.* ARCHITEKTURA MANIFEST zorientowana na interes władzy ▪ ARCHITEKTURA SPOŁECZNA zorientowana na interes społeczny

▪ **Czynniki światopoglądowe.**(pomiedzy architekturą a kulturą występuje sprzężenie zwrotne, obie kategorie wzajemnie na siebie wpływają. ▪ **Czynniki naukowe,** ▪ **Czynniki artystyczne,** ▪ **Czynniki kontekstualne.**

▪ *Rozwój nauki w szczególny sposób wpływa na możliwości kształtowania przestrzeni* ▪ *Architektura interpretowana jako sztuka użytkowa jest efektem działania artysty* Rycina 16. ▪ *Zestawienie wstępnego szkicu Muzeum Guggenheima w Bilbao autorstwa Franka Gehrego (linia przerywana z sylwetką zrealizowanego budynku (linia ciągła).* ▪ **SPEKTRUM POSTAW WOBEC KONTEKSTU PRZESTRZENNEGO**-----

IGNORANCJA

- świadomy brak odniesień do kontekstu
- wprowadzenie nowych zasad osłabia dotychczasowy porządek

KONTYNUACJA

- adaptacja zastanych zasad do nowych elementów
- kontynuacja wzmacnia dotychczasowy porządek

Schemat 4. Spektrum postaw wobec kontekstu przestrzennego, opracowanie autorki.

• 3. Czynniki architektoniczne.

3.1. Postawy merytoryczne klasyfikacji – teorie organizacji przestrzeni.

Architektoniczne czynniki przestrzeni :

▪ morfotektoniczna -odnoszące się do przegród, ▪omorfotektoniczne -odnoszące się do wydzielonych przestrzeni
Doktorantka ilustruje CZYNNIKI KOMPOZYCJI ARCHITEKTONICZNEJ WITRUWIUSZA. Witruwiańskie ordinato.Disp
sito, symetria, eurytmia, decor oraz distributio pozostają wciąż aktualne. Rycina 17. Schemat powiązań pomiędz
elementami organizacji przestrzeni w ujęciu Witruwiusza, Bruno Zeviego oraz Francisa O.K. Ching, opracowa -
nie autorki..

3.2.▪ Czynniki morfotektoniczne.

Architektoniczne, morfotektoniczne czynniki kształtujące przestrzeń:

▪substancja; ▪informacja /Architektura rozumiana jako proces wydzielania przestrzeni wy-
maga przegród, których celem jest regulacja relacji przestrzennych tak aby służyły przewidzianym funkcjom.
Wśród bodźców sensorycznych w kontekście przestrzennym, decydujące są działające na odległość, bodźce sł-
uchowe oraz wzrokowe. (ilustracje dołączone przez autorkę w tym podrozdziale :Rycina 19. Przegrody przyzie-
mne i nieprzezierne o przepływ bodźców, opracowanie autorki, Ryc. 20.Zakres widoczności z wybranego punk-
tów The Gloss House Philipa Johnsona, na podstawie<https://theglasshouse.org/learn/architecturedrawings/>
Ryc. 21.ilustracja A,B Wolkera, czasopismo /Life, numer: Real Estate numer; rok 1909, źródło: [https://www.Ar-
chitakescom/?p=1687](https://www.Ar-chitakescom/?p=1687) Rycina 22. oraz Rycina 23./ przestrzeń niezdefiniowana, przestrzeń częściowo zdefinio -
wana oraz przestrzeń zdefiniowana poprzez sugerowany podział przestrzeni od interpretacji, oprac. autorki.

3.3. Czynniki amorfotektoniczne.

Architektoniczne amorfotektoniczne czynniki kształtujące przestrzeń:

▪ Organizacja; ▪ Admitancja; ▪ Kompozycja ▪ proporcja ▪ Transfiguracja; ▪ Transformacja ▪
▪ **Organizacja – chronologiczna-----symultaniczna** Układ chronologiczny występuje w strukturach przestrze-
nnych o zamkniętej i nieelastycznej strukturze zewnętrznej. Rycina 24. Organizacja przestrzeni: przykłady.
▪ **Kompozycja. – zwarta -----rozproszona** Rycina nr.26 Fragment mapy Rzymu (...), Rycina 27 Model Pla-
nu Voisin dla Paryża Le Corbusiera wystawa w Nouveau Esprit w 1925 r.
▪ **Proporcja – Jednoraka-----Wieloraka**, Rycina 28, Osiedle Nowy Nikiszowiec [2018-2021]
▪ **Transfiguracja, Stabilna -----Mobilna** Rycina 29.
▪ **Transformacja, Nieprzekształcalna - Przekształcalna.** Rycina 30. Sharifi-ha House autorstwa Next Office - Alireza
Toghabani, A/a-budynek w pozycji zamkniętej, B/b- w pozycji zamkniętej, otwierającej i otwartej. C/c- pozycji częściowo
w otwartej, częściowo zamkniętej, opracowanie autorki na podstawie materiałów fotograficznych i schematów. udostęp-
nionych przez Next Office- Alireza Toghabani.

4.SCHEMAT BADAWCZY ▪ Czynniki architektoniczne kształtują relacje w systemach przestrzennych.

(Konsekwencją przyjętej tezy jest wyodrębnienie przedmiotu.). Rycina 31.wg. badań autorki . (rozdział II.)
Przed rozdziałem Rycina 32. „Zabawy dziecięce” z roku 1560, autor: Pieter Bruegel, szczegóły: Rycina 34 (str. 106 w pracy

■ ROZDZIAŁ III. Dzieci w śródmiejskiej wielorodzinnej zabudowie mieszkalnej.

Rycina 32. „Zabawy dziecięce” z roku 1560, autor: Pieter Bruegel, szczegóły: Rycina 34 (strona 106 w pracy.

• 1. Wyodrębnienie i ukształtowanie miejskich przestrzeni dla dzieci.

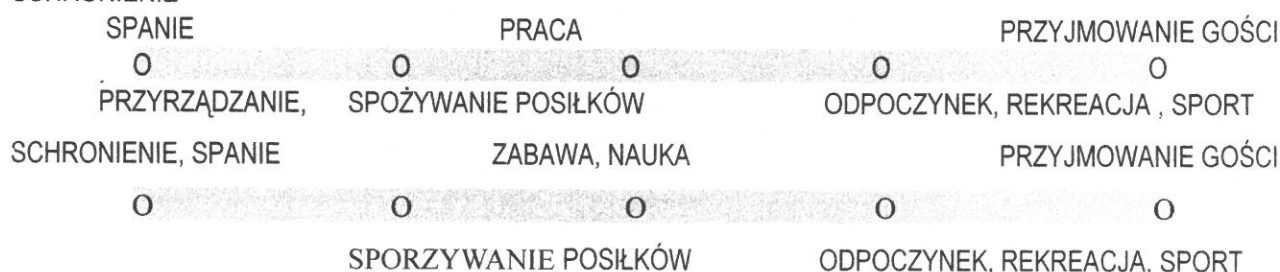
- Pojęcie przestrzeni zamieszkiwania dzieci;
- Genezę miejskich przestrzeni dla dzieci
- Metody kształtowania miejskich przestrzeni dla dzieci

1.1.Pojęcie przestrzeni zamieszkiwania dzieci.

Na wstępie do kolejnego rozdziału Części analitycznej dysertacji doktorantka przypomina genezę miejskich
przestrzeni dla dzieci, wyjaśniając że stanowi w głównej mierze - historię ogrodów i placów zabaw, która
jest uproszczeniem, zwłaszcza w kontekście pojęcia zamieszkiwania. Podział
doby na pracę, czas wolny oraz sen to podstawowy schemat, w ramach którego

występują także inne czynności; prace domowe, higiena osobista, przyrządanie oraz spożywanie posiłków, zakupy, czas spędzony w drodze.

SCHRONIENIE

Rycina 33. Ewolucja czynności określających stan zamieszkiwania dorosłych (góra) oraz dzieci (dół) na podstawie badań Grzegorza Nawrota.

1.2. Geneza wyodrębnienia miejskich przestrzeni dla dzieci.

Proces zapoczątkowały pojedyncze założenia przestrzenne o zasięgu miejskim np., „ogrody jordanowskie”] następnie przestrzenie dla dzieci pojawiły w twórczym placykach przedszkoli oraz szkół. Wyodrębnienie przestrzeni dla dzieci w ramach zabudowy mieszkalnej nastąpiła w ostatniej kolejności.

▪ Motoryzacja a proces wyodrębnienia przestrzeni dla dzieci.

Rozwój motoryzacji oraz rozpowszechnienie modernistycznej urbanistyki stały się jednymi z przyczyn powstawania placów zabaw; stanowiących wydzielane strefy funkcjonujące poza niedostępnym środowiskiem miejskim

▪ Metody kształtowania miejskich przestrzeni dla dzieci.

Doktorantka uzupełnia tekst dwoma formami wyjaśniającymi; Tabela 11. Podział przestrzeni dla dzieci ze względu na nazewnictwo (opracowanie autorki), oraz Rycina 35. Plac zabaw dla dzieci „Statek z opon” w Dostenbur-netgemiddenstroat w Amsterdamie, 1974, źródło <http://hdl.handle.net/10648/oc546528—d0b4-102d-bc18-003048976d84>, autor; Bert verhhoeff/Fotocollertie Aneto, na prawach licencji CCO., Rycina 36. Plac zabaw dla dzieci na Jodenbreestroat w Amsterdamie 1973 r.

▪ Prawny kontekst kształtowania placów zabaw.

Bieżący, prawny kontekst kształtowania placów zabaw w Polsce można interpretować według czterech podstawowych aspektów;

▪ definicji placu zabaw ▪ nakazu projektowania ▪ warunków realizacji ▪ wykończenia i wyposażenia

Tabela 12. Prawny kontekst kształtowania placów zabaw w Polsce, opracowanie autorki na podstawie, Prawo Budowlane, Rozporządzenie, Nałęcz i inni, 2020 strony 38-39.

• 2. Klasyfikacja miejskich przestrzeni dla dzieci.

Badania zagadnienia zabudowy wielorodzinnej w kontekście przestrzeni zamieszkiwania dla dzieci zostały przeprowadzone w oparciu o analizy:

▪ kontekstu zamieszkiwania dzieci w zabudowie wielorodzinnej; ▪ kryteriów klasyfikacji ▪ rodzajów przestrzeni dla dzieci w zabudowie wielorodzinnej (z uzupełnieniem w tabeli 13. Klasyfikacja przestrzeni dla dzieci według kryterium miejsca oraz przeznaczenia, według badań autorki.

2.1. Kontekst kształtowania zabudowy wielorodzinnej.

▪ BUDYNKI MIESZKALNE ▪ JEDNORODZINNE

- mniejsze
- ekstensywne zagospodarowanie terenu
- prywatna komunikacja
- prywatna przestrzeń
- bezpośrednie powiązanie z otoczeniem i przyrodą
- prosta struktura prywatności

▪ WIELORODZINNE

- większe,
- intensywne zagospodarowanie terenu
- współdzielona komunikacja
- współdzielona przestrzeń
- złożone powiązanie z otoczeniem i przyrodą
- złożona struktura prywatności

Tabela 14. Stereotypowe cechy budynków mieszkalnych jedno – oraz wielokondygnacyjnych, opracowanie autorki na podstawie badań Wacława Serugi

▪ **Typologia zabudowy wielorodzinnej.**

Autorka przypomina: *Pomimo wieloznacznego charakteru miejskości, zabudowę mieszkalną wielorodzinną daje się kategoryzować pod względem kryteriów kontekstu, kompozycji, komunikacji, oraz dyspozycji.*

KRYTERIUM	TYP ZABUDOWY MIESZKALNEJ :
KONTEKSTU	▪ śródmiejska, ▪ podmiejska, ▪ wiejska,
KOMPOZYCJI	▪ zwarta / kwartałowa, ▪ rozproszona,
KOMUNIKACJI	▪ bezklatkowa, ▪ klatkowa, ▪ galeriowa, ▪ korytarzowa, ▪ kombinowana,
DYSPOZYCJI	▪ własnościowa, ▪ najmowana ▪ spółdzielcza ▪ czynszowa ▪ socjalna

Tabela 15. Typy zabudowy mieszkalnej wielorodzinnej ze względu na kryterium kontekstu kompozycji, komunikacji, wewnętrznej oraz formy dyspozycji na podstawie opracowania Petera Neuferta.

▪ **Kompozycja zabudowy.**

Forma oraz wynikający z niej sposób użytkowania pozakubaturowych przestrzeni mieszkalnych w śródmiejskiej zabudowie wielorodzinnej jest uzależniona od sposobu zagospodarowania terenu, czyli amorfotektonicznego czynnika kompozycji. Rycina 37. *Przestrzenie poza kubaturowe : otaczająca i otoczona* opracowanie autorki. Rycina 38. *Cechy przestrzeni zewnętrznych w zabudowie śródmiejskiej*, opracowanie autorki. na podstawie badań Davida Sima.

2.2. Kryteria klasyfikacji.

Klasyfikacja przestrzeni dla dzieci w zabudowie wielorodzinnej została przeprowadzona w oparciu o kryteria: ▪ **przeznaczenia,** ▪ **prywatności,** ▪ **kubaturowości,**

▪ **Kryterium przeznaczenia.** ▪ **Kryterium prywatności** ▪ **Kryterium kubaturowości** ▪

▪ *Kryterium przeznaczenia definiuje dostępność dla dzieci, przestrzeni występującej w ramach budynków wielorodzinnych oraz ich otoczenia.*

▪ *Kryterium prywatności stanowi jedną z determinant warunkujących sposób użytkowania przestrzeni mieszkalnej.*

▪ *Klasyfikacja przestrzeni zamieszkiwania w zabudowie wielorodzinnej pod względem kryterium kubaturowości pozwala na zdefiniowanie oraz analizę zagadnienia ich wzajemnych relacji.*

2.3. Rodzaje przestrzeni dla dzieci w zabudowie wielorodzinnej. ▪ **Kubaturowe przestrzenie dla dzieci** ▪ **Poza kubaturowe przestrzenie dla dzieci.** ▪ *Przestrzeń zamieszkiwania dzieci w zabudowie wielorodzinnej stanowi złożoną strukturę składającą się z kubaturowych, pozakubaturowych prywatnych i publicznych elementów przestrzennych.* ▪

● **3. Potrzeby przestrzenne dzieci.** ▪ **3.1. Rozwój fizyczny.** ▪ **3.2. Rozwój psychiczny.** ▪ **3.3. Rozwój poznawczy.** Doktorantka zamieszcza Tabelę 20. Potrzeby przestrzenne dziecka w kontekście etapów rozwoju fizycznego. Tabelę 21. Potrzeby przestrzenne dziecka w kontekście etapów rozwoju psychicznego, oraz Tabelę 22. Potrzeby przestrzenne dziecka w kontekście etapów rozwoju poznawczego.

▪ **3.4. Wnioski.** *Wnioski z analiz przestrzeni dla dzieci w śródmiejskiej, wielorodzinnej zabudowie mieszkalnej składają się na drugą - tezę cząstkową - pracy.*

przed Rozdziałem IV. Wyodrębnienie metod systemowej kwalifikacji. Rycina 41. Grafika. Wyodrębnienie metod systemowej kwalifikacji, (str. 147)

■ ROZDZIAŁ. IV. Wyodrębnienie metod systemowej kwalifikacji.

• 1. Przedmiot badań. *Doktorantka przedstawia program badań. Wyodrębnienie przedmiotu badań zostało zrealizowane w oparciu o przestrzenne potrzeby dzieci wynikające z procesów rozwoju psychicznego, fizycznego oraz poznawczego.*

1.1. Integralność kubaturowych oraz pozakubaturowych przestrzeni zamieszkiwania. *W kontekście badań przestrzeni mieszkalnej dla dzieci, kryterium integralności przestrzeni kubaturowych oraz poza kubaturowych znajduje uzasadnienie w koncepcjach percepcji: ▪ przestrzeni oraz miejsc Yi-Fu Tuana ▪ globu oraz sfery Tima Ingolda,*

Koncepcja przestrzeni oraz miejsc. MIEJSCE

PRZESTRZEŃ

domostwo ▪ sąsiedztwo ▪ okolica ▪ miasto ▪ region ▪ kraina ▪ świat

Rycina 43. Postrzeganie środowiska na podstawie teorii przestrzeni oraz miejsc Yi Fu Tuana

▪ **Koncepcja globu oraz sfery.** *W badaniach zabudowy mieszkalnej oraz korelacji pomiędzy lokalami mieszkalnymi a terenem zewnętrznym, koncept określa dwie perspektywy percepcyjne użytkownika: ▪ glob - przestrzeń zewnętrzną postrzeganą z perspektywy mieszkania jest niedostępna lub odseparowana, nie służy celom zamieszkiwania ▪ sfera - przestrzeń wewnętrzną oraz zewnętrzną są postrzegane jako integralna całość służąca celom zamieszkiwania [Tabela 23. Relacje kubaturowych oraz pozakubaturowych przestrzeni mieszkalnych na podstawie koncepcji przestrzeni i miejsc Yi Fu Tuana oraz globu i sfery Tima Ingolda.*

▪ **Rola przestrzeni kubaturowych oraz pozakubaturowych.**▪

rozwińcie funkcji

BUDYNEK MIESZKALNY---uzupełnienie funkcji ---PODWÓRKO

--obsługa funkcji Rycina 45. Rodzaje pozytywnych relacji budynek mieszkalny – podwórko, opracowanie autorki.

▪ **Rola percepcji zmysłowej w kształtowaniu relacji przestrzennych.** (Wyjaśnienie badacza: *W kontekście funkcjonowania w środowisku przestrzennym, kluczowy jest parametr odległości, Kryterium odległości pozwala na podział zmysłów na dwie grupy: ▪ zmysły pośrednie - działające na odległość: wzrok, słuch, powonienie, zmysł temperatury.*

▪ **Wnioski** ▪ *Umiejętność przekazywania komunikatów stanowi podstawowe narzędzie badawczego poprzez określenie jakości komunikacji dla zmieniającego się dystansu pomiędzy mieszkaniem a pozakubaturową przestrzenią.*

1.2. Kształtowanie złożonej struktury prywatności. ▪ *Kształtowanie struktury prywatności w ramach zabudowy wielorodzinnej odpowiada drugiej z wyodrębnionych potrzeb przestrzennych dzieci:*

2. *Potrzeba strefowania struktury prywatności przestrzeni zamieszkiwania umożliwiającą realizację czynności samodzielnych oraz grupowych.*

Wektorowe przyswajanie przestrzeni. ▪ *Doktorantka w pracy przekazuje - Wskazania Christian'a Norberga -Schulz'a - egzystencja dziecka opiera się o system przestrzenny składający się z ▪ centrum -- reprezentującego bliskość i miejsce: ▪ kierunku - reprezentującego ciągłość, ▪ terenu -- reprezentującego strefy i ograniczenia (Ryciny nr; 47 oraz 48).*

▪ **Strefowanie prywatności w zabudowie wielorodzinnej.** Rycina 49. Spektrum prywatności w zabudowie mieszkalnej Wielorodzinnej. Opracowanie autorki.

▪ **Wnioski,** Zapowiadający się doskonały badacz – zaznacza : *Aktawistyczna, egocentryczna percepcja rzeczywistości przestrzennej dzieci narzuca wektorowy sposób eksploatacji najbliższego środowiska zamieszkiwania. Dom będący ostoją rodzinnego bezpieczeństwa stanowi równocześnie początek z którego następuje stopniowe poznawanie otoczenia.*

1.3. Kształtowanie kompilacyjnych przestrzeni zamieszkiwania. (Doktorantka uzupełnia trzecią wyodrębnioną

▪ **potrzebę :** 3. *Potrzeba realizacji części aktywności dzieci w sferze wirtualnej*

Zamieszkiwanie kompilacyjne. ▪ W kontekście zamieszkiwania dzieci, koncepcja, przestrzeni kompilacyjnej odnosi się do aspektów nauki, zabawy oraz kontaktów społecznych (...) Mieszkanie kompilacyjne stanowi syntezę elementów naturalnych oraz elementów kulturowych.

▪ **Przestrzeń wirtualna.** ▪ Pojawienie się technologii wirtualnej rzeczywistości rozszerzył oraz zaburzając dotychczasową ciągłość czasoprzestrzeni, a pierwotną przestrzeń zamieszkiwania o nową płaszczyznę, przeobrażając procesy zamieszkiwania na poziomie funkcjonalnym.

▪ **Zamieszkiwanie w sferze wirtualnej o percepcja zmysłowa.** ▪ Wyodrębniono pięć typów przestrzeni umożliwiających eksploatację przestrzeni wirtualnej na różnych poziomach immersji, pozwalających na określenie potencjału kompilacji przestrzeni zamieszkiwania:

- A - doskonały – przeznaczony na potrzeby immersyjnej eksploatacji cyberprzestrzeni,
- B – dobry, – możliwy do zaadoptowania na potrzeby immersyjnej eksploatacji cyberprzestrzeni
- C – zadowalający – odpowiedni dla nieimmersyjnej aktywności w przestrzeni wirtualnej
- D – ograniczany – odpowiedni dla aktywności w sferze wirtualnej przy użyciu urządzeń mobilnych
- E - niedostateczny – nieodpowiedni dla eksploatacji przestrzeni wirtualnej

▪ **Przestrzeń wirtualna a przestrzeń fizyczna.** Wyjaśnienie doktorantki: Niezależność przestrzeni wizualnej od realiów przestrzeni rzeczywistej jest do pewnego stopnia pozorna. (...) W programie użytkowym mieszkań mogą występować następujące rodzaje przestrzeni umożliwiające aktywność w przestrzeni wizualnej; ▪ specjalne pomieszczenia do aktywności w sferze wirtualnej - pokoje gier, pokoje rozrywki, pomieszczenia pracy, i nauki zdalnej; ▪ pomieszczenia przeznaczone do między innymi do aktywności w sferze wirtualnej - pokoje dziecięce, gabinety, sypialnie, pokojeienne; ▪ pomieszczenia możliwe do adaptacji na potrzeby aktywności w sferze wirtualnej - kuchnie jadalnie, ogrody zimowe, loggie, balkony, tarasy, ▪ pomieszczenia służące funkcjom mieszkalnemu umożliwiające korzystanie z urządzeń mobilnym; - toalety łazienki, pomieszczenia komunikacji; ▪ strefy bez możliwości użytkowania urządzeń mobilnych –pomieszczenia mokre, pomieszczenia saun,

▪ **Wnioski ; W przeprowadzonych badaniach** uwzględniono potencjał kompilacji rozumiany jako możliwość użytkowania poszczególnych stref struktur mieszkalnych jako przestrzeni dla aktywności w równoległej rzeczywistości wirtualnej na różnych poziomach immersji

1.4.Narzędzie badawcze. Doktorantka, wyjaśnia : Zgodnie z ustaleniami na wyniki badań składają się oceny cząstkowe obejmujące zagadnienia wynikające z potrzeb przestrzennych dzieci :

▪ złożoności strukturalnej, ▪ relacji przestrzennych, ▪ potencjału kompilacji, W poszczególnych kryteriach zastosowano wskaźniki literowe A, B, C, D, i E z przypisanymi oraz wyjaśnionymi w projekcie formularza badawczego wartościami punktowymi. **Formularz badawczy,**

OCENA JAKOŚCI JAKOŚCI PRZESTRZENI MIESZKALNEJ DLA DZIECI

MIESZKANIE	I	TYP m				I	Σ m /m
I Rysunek sytuacyjny i przekrój oraz rzut badanego - ukazujące lokalizację badanego mieszkania							
	I	ZŁOŻONOŚĆ STRUKTURALNA				I	Σ m
STRUKTURA							
PRYWATNOŚĆ	I	PRYWATNA,	I PÓPRYWATNA	I PÓLPUBLICZNA	PUBLICZNA	I	2/ 3 / 4
		-----	-----	-----	-----	I	
		MIESZKANIE	np. BALKON	np. ATRIUM x 2	np. CHODNIK	I	
		-----	-----	-----	-----	I	

TYP. PRZESTRZENI I KUBATUROWA I POZAKUBATUROWA I ® 2
CZYNNIKI ARCHITEKTONICZNE KSZTAŁTUJĄCE PRZESTRZEŃ:
 MORFOTECHTONICZNE I AMORFOTECHTONICZNE

Substancja I informacja I organizacja I administracja I kompozycja I propozycja I proporcja I transfiguracja I transformacja

Tabela:26. Formularz badawczy, opracowanie autorki. ▪ **Objaśnienia formularza.**

▪ **Potencjał kompilacji.**

« **Weryfikacja wyników. Wyjaśnienie autorki:** *Celem opracowanego narzędzia badawczego jest ocena jakości przestrzeni mieszkalnej dla dzieci ze szczególnym uwzględnieniem rozwiązań dotyczących relacji przestrzennych występujących w ramach systemu służącemu zamieszkiwaniu.*

• **Podmiot badań.**

« **Katowice. W zakresie historii (wyjaśnia doktorantka)** dotyczącym Śródmieścia, Andrzej Grzybowski wyróżnia cztery istotne okresy ;

« **lata 1830 -1914** - okres krystalizacji struktury urbanistycznej pod zarządami prezydenta miasta Wilhelma Grundmanna oraz Richarda Holze,

« **lata 1922 -1939** - okres budowy południowego, modernistycznego centrum pod zarządami wojewody Michała Grażyńskiego,

« **lata 1965 - 1975** - rozwój centrum w kierunku północnym pod przewodnictwem ówczesnego wojewody Jerzego Ziętka,

« **lata 1990 - 2018** - okres obejmujący budowę Strefy Kultury

Rycina 51. Mapa *Topographie zur Flötzkarte des Oberschleschen Stelinkahlenbeckens*, nr 33 sect. Banhhof Kattowitz 1903, Wyższy Urząd Górniczy we Wrocławiu (koennigl. Oberbergamt zu Breslau). źródło : zasoby Muzeum Śląskie w Katowicach (str. 181)

Rycina 52. Plan wielkich Katowic z roku 1937 z zaznaczeniem obecnego obrysu śródmieścia, opracowanie autora na podstawie mapy historycznej (str. 182)

Wykres 3.1. Liczba obiektów oddanych do użytku w latach 1510-2015, dane obejmują budynki istniejące, dzięki uprzejmości Medialab, (str. 184)

Rycina 53. Struktura zabudowy Katowic na tle historycznym, na podstawie projektu „Budynki Katowic”, dzięki uprzejmości Medialab, (str. 185)

• **Architektura mieszkalna. Wybrane przykłady przez autorkę :** *Przebieg historii Katowic spowodował, że : Architektoniczne wizytówki miasta to w dużej mierze mieszkalne obiekty wielorodzinne. Są to między innymi :*

▪ *zabudowa osiedli Olszowiec oraz Nikiszowiec projektu Emila i Georga Zilmanów*

▪ *budynek Drapacza Chmur autorstwa Tadeusza Kozłowskiego*

▪ *Superjednostka zaprojektowana przez Mieczysława Króla*

▪ *oraz zabudowa Osiedla Tysiąclecia czy budynki Gwiazdy z Osiedlam Walentego Rózdzieńskiego oraz duet Henryk Buszko i Aleksander Franta*

Rycina 54. Charakterystyczne budynki mieszkalne Katowic (fotografie autorki, str. 186)

• **Demografia. Wyjaśnienie doktorantki:** *Na terenie Śródmieścia występują (...) funkcje usługowe, handlowe, biurowe, administracyjne*

• **Przestrzenie dla dzieci. Autorka informuje:** *Obecnie w Śródmieściu funkcjonują cztery place zabaw o charakterze publicznym, zlokalizowane na Placu Augusta Hlanda, Placu Andrzeja, Placu Wolności oraz Rynku. Rycina 55 Ogród Jordanowski w Katowicach przy ul. Kościuszki, fotografia autorki str. 189)*

2.2. Śródmieście. *Granice Śródmieścia są zdefiniowane przez przedstawioną Rycinę nr 56, (str. 190)*

▪ *od północy - linię ulicy Chorzowskiej oraz alei Walentego Rózdzieńskiego*

▪ *od wschodu - ulice Jerzego Dydy – Gracza, Konstantyna Damrata oraz Francuską*

▪ *od południa - autostradę A 4*

▪ *od zachodu - tory kolejowe oraz ulice Marii Geppert–Mayer oraz Grudmann’a*

Rycina 56. Obszar śródmiejski Katowic – układ komunikacyjny oraz struktura zabudowy.(str.190).

• **Prawo miejscowe.** *Rozwój dzielnicy Śródmieście jest zdefiniowany przez obowiązujące oraz planowane Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego. Rycina 52. Obszar śródmiejski Katowic – pokrycie terenu Miejscowymi Planami Zagospodarowania Przestrzennego, opracowanie autorki.*

• **Ukształtowanie zabudowy.** *Doktorantka wyjaśnia – Dominująca kompozycja zabudowy Śródmieścia jest układem zwartym. Rycina 58. Obszar śródmiejski Katowic – zwartość struktury zabudowy, opracowanie autora (str. 192)*

• **Rozwój.** *Sumaryczna liczba obiektów objętych badaniami obejmuje 5 założeń mieszkalnych występujących na terenie kotłowni obejmującym całą dzielnicę Śródmieście. Rycina 59. Inwentaryzacja ubytków Śródmieścia Kato-*

wie, rok 2013, opracowanie Sary Sacalę. (str. 193). Rycina 60. Obszar śródmiejski Katowic – struktura zabudowy na tle historycznym, opracowanie autorki na podstawie projektu *budynki Katowic*, dzięki uprzejmości Medialab. (str. 194). **2.3. Budynki objęte badaniami.**

Wybrane przez doktorantkę do badań sześć obiektów spełniających kryteria :

- **1. LOKALIZACJA:** -obszar śródmiejski Katowic, ▪ **2. FUNKCJA:** - zabudowa mieszkalna , wielorodzinna,
- **3. OKRES :** -obiekty zrealizowane w latach 2015 – 2022.

▪ **Budynki objęte badaniami:**

1. Unikato, 2. Villa Moderna, 3. Dom przy Filharmonii, 4. Sokolska 30 Towers 5. Nova Mikołowska, 6. Apartamenty Barbary

Rycina 51. Obszar śródmiejski Katowic – obiekty objęte badaniami, opracowanie autorki na podstawie <https://bip.katowice.eu/strona.aspx?idr=99108&MENU=770>.

Podsumowanie. Doktorantka przypomina że podmiot badań stanowią budynki wielorodzinne oddane do użytku w okresie 2015 – 2022.

• **3. KRYTERIA BADAWCZE.**

▪ **3.1. Środowiskowy charakter badań. Założenie badawcze autorki w pracy doktorskiej:**

Ukształtowanie struktury architektonicznej obiektu decyduje o funkcjonalności systemu przestrzennego dla czynności określających stan zamieszkiwania, umożliwiające realizację codziennych aktywności dzieci.

▪ **3.2. Dwukierunkowy tok badań. Przeanalizowano parametry:** kierunku, kontaktu oraz dystansu, pozwalające na ocenę jakości przestrzeni zamieszkiwania pod względem jej przystosowania do potrzeb dwóch grup użytkowników.

▪ **3.3. Zakres badań ogólnych i szczegółowych. Badania przeprowadzone przez doktorantkę w oparciu o dwa zakresy merytoryczne:** ▪ badania ogólne – dotyczące budynku wraz z zagospodarowaniem terenu

▪ badania szczegółowe – dotyczące struktury mieszkalnej, rozumianej jako system składający się z mieszkań oraz przeznaczonych terenów prywatnych i wspólnych, kubaturowych oraz pozakubaturowych.

▪ **3.4. Selekcja mieszkań objętych badaniami. Autorka wyjaśnia:** Na potrzeby badań przyjęto wskaźnik dwóch pokoi na sypialnię dwuosobową i następnie, po jednym dziecku na każdą kolejną sypialnię. Współczynnik odpowiada przyjętym standardom oraz wymogom zapewnienia prywatności dla każdego mieszkania. (...) **oraz uzupełnia:** Selekcja jest podyktowana zachowaniem wysokich standardów jakościowych badanych systemów przestrzennych Tabela 27. Selekcja mieszkań objętych badaniami ze względu na parametr liczby sypialni oraz powierzchni na mieszkańca. [-minimalna powierzchnia mieszkania może wynosić 25 m²]

▪ **3.5. Elementy wykluczone z badań. Doktorantka dodatkowo informuje** Z analiz wykluczono mieszkania niespełniające odpowiednich standardów powierzchniowych (podanych w Rozdziale IV.3.4. Selekcja mieszkań objętych badaniami, str. 200) Badania przestrzeni zamieszkiwania dla dzieci, rozumianej jako złożony system przestrzenny obejmujący zagadnienia: ▪ złożoności strukturalnej, ▪ relacji przestrzennych, ▪ potencjału kompilacji, ▪ czynników architektonicznych kształtujących przestrzeń, ▪ **w badaniach nie uwzględniono:** ▪ czytelności oraz prawidłowości rozwiązań funkcjonalnych ▪ czytelności oraz prawidłowości rozwiązań formalnych, ▪ aranżacji oraz wyposażenia przestrzeni kubaturowych, ▪ aranżacji oraz wyposażenia przestrzeni poza kubaturowych, ▪ parametrów nasłonecznienia, ▪ rozwiązań konstrukcyjnych, ▪ rozwiązań technologicznych, ▪ standardów wykończenia.

przed Rozdziałem V. *Badania współczesnych realizacji w Katowicach*, Rycina 63. Grafika *Badania współczesnej realizacji w Katowicach*. Opracowanie autorki.

■ **ROZDZIAŁ V. Badania współczesnych realizacji w Katowicach.**

• **1. BADANIA JEDNOSTKOWE.**

▪ **Wyselekcjonowane obiekty.** Rycina 65. Obszar śródmiejski Katowic – obiekty objęte badaniami opracowanie autorki, na podstawie <https://bip.katowice.eu/strona.aspx?idr=99108&menu=770>

Rycina 56. Budynki objęte badaniami, fotografie autorki.

• **1.1. Unikato.** Rycina 68, Unikato, fotografia autorki.

BUDYNEK: UNIKATO. ADRES: ul. Koszarowa 1, 40-069 Katowice,

PROJEKT: : KWK PROMES Robert Konieczny, INWESTOR: Multivilla, REALIZACJA : 2017,

POWIERZCHNIA TERENU: 451 m², POWIERZCHNIA UŻYTKOWA: 1310 m², KUBATURA: 7657 m³
 KONDYGNACJE NAZIEMNE + PODZIEMNE: 7 + 0, LICZBA KONDYGNACJI MIESZKALNYCH 4,
 SUMARYCZNA LICZBA MIESZKAŃ 16, LICZBA MIESZKAŃ NA KONDYGNACJI 4, LICZBA MIESZKAŃ Z MIN M3 8 [50 %]
 LICZBA BADANYCH TYPÓW MIESZKAŃ 4, Σ LICZBA MIESZKAŃCÓW BUDYNKU 40, POWIERZCHNIE WSPÓLNE -133,2 m²
 Rycina 68. Kontekst Unikato - ◀ lokalizacja budynku w Śródmieściu, ◀ otoczenie budynku w promieniu - 300 m
 ▪ Architektoniczne analizy systemu przestrzennego obiektu⁵ ▪ Struktura mieszkań⁶ ▪ Analiza struktur mieszkalnych
 ▪ Podsumowanie wyników badań Unikato⁸

• **1.2. Villa Moderna.** Rycina 71, Villa Moderna, fotografia autora.

BUDYNEK: VILLA MODERNA., ADRES: ul. Skłodowskiej-Curie 44, 40-061 Katowice
 PROJEKT: ARKAT DIETER PALETA S.C, INWESTOR: PROJEKT SKI SKŁODOWSKA 44 SP. Z.O.O.
 PROJEKT: 2017, REALIZACJA: 2017-2019, POWIERZCHNIA TERENU: 532 m², POWIERZCHNIA UŻYTKOWA 1870,66 m²
 KUBATURA: 7142,72 m³, KONDYGNACJE NAZIEMNE + PODZIEMNE: 7+1, KONDYGNACJE MIESZKALNE 6,
 CAŁKOWITA LICZBA MIESZKAŃ: 15, LICZBA MIESZKAŃ NA KONDYGNACJI 2,5, LICZBA MIESZKAŃ Z MIN M3 11 [-73%]
 LICZBA BADANYCH TYPÓW MIESZKAŃ 5, Σ LICZBA MIESZKAŃCÓW BUDYNKU 47, POWIERZCHNIE WSPÓLNE 218,1 m²
 Rycina 72. Kontekst Villi Moderna - ◀ lokalizacja budynku w Śródmieściu ◀ otoczenie budynku w promieniu - 300 m
 ▪ Architektoniczne analizy systemu przestrzennego obiektu⁹ ▪ Struktura mieszkań¹⁰ ▪ Analiza struktur mieszkalnych¹
 ▪ Podsumowanie wyników badań Villa Moderna¹²

• **1.3. Dom przy Filharmonii** Rycina 75. Dom przy Filharmonii, fotografia autorki.

BUDYNEK: DOM PRZY FILHARMONII, ADRES: ul. Opolska 10, 40-084 Katowice
 PROJEKT: LINIA architektki, M.J. Bruzda spółka partnerska, INWESTOR: WAWEL SERVICE
 REALIZACJA: 2019-2021, ODDANIE DO UŻYTKU: 2 kwietnia 2021, POWIERZCHNIA TERENU -1926 m², KUBATURA: 32150 m³
 KONDYGNACJE NAZIEMNE + PODZIEMNE: 8+1, LICZBA KONDYGNACJI MIESZKALNYCH: 7, SUMARYCZNA LICZBA MIESZKAŃ:
 LICZBA MIESZKAŃ NA KONDYGNACJI: 17, LICZBA MIESZKAŃ Z MIN M3 38 [-35%], LICZBA BADANYCH TYPÓW MIESZKAŃ: 11,
 Σ LICZBA MIESZKAŃCÓW BUDYNKU 249, POWIERZCHNIE WSPÓLNE: -720,7 m²
 Rycina 76. Kontekst Dom przy Filharmonii ◀ Lokalizacja budynku w Śródmieściu ◀ otoczenie budynku w promieniu - 300 m
 ▪ Architektoniczne analizy systemu przestrzennego obiektu¹³ ▪ Struktura mieszkań¹⁴ ▪ Analiza struktur mieszkalnych
 ▪ Podsumowanie wyników badań Dom przy Filharmonii¹⁶

• **1.4 Sokolska 30 Tower.** Rycina 89. Sokolska 30 Towers, fotografia autorki,

BUDYNEK: SOKOLSKA 30 TOWERS. ADRES: ul. Sokolska 30, 40-086 Katowice
 PROJEKT: Wojciech Wojciechowski Architekt, INWESTOR: Grupa ATAL, PROJEKT: -2017, REALIZACJA: 2021

⁵ Rycina 69. Unikato – plan sytuacyjny, opracowanie autorki, Tabela 28. Czynniki architektoniczne kształtujące zabudowę, Unikato opracowanie autorki,

⁶ Rycina 70. Unikato- rzuty opracowanie autorki na podstawie materiałów KWK Promes. Tabela 29. Struktura mieszkań Unikato, opracowanie autorki,

⁷ Ocena jakości przestrzeni mieszkalnej dla dzieci: Czynniki architektoniczne kształtujące przestrzeń Zestawienia tabelaryczne strony 213, 214, 215, 216

⁸ Tabela 30. Podsumowanie wyników badań Unikato, Czynniki architektoniczne kształtujące przestrzeń zamieszkiwania. strona 217.

⁹ Rycina 73. Villa Moderna, plan sytuacyjny, opracowanie autorki, Tabela 31. Czynniki architektoniczne kształtujące zabudowę Villi Moderna, opracowanie autorki

¹⁰ Rycina 74. Villa Moderna, rzuty kondygnacji mieszkalnych, opracowanie autorki na podstawie materiałów sprzedażowych, Tabela 3 Struktura mieszkań Villi Moderna, opracowanie autorki

¹¹ Ocena jakości przestrzeni mieszkalnej dla dzieci, Czynniki architektoniczne kształtujące przestrzeń. Zestawienia tabelaryczne: str. 225, 226, 227, 228, 229.

¹² Tabela 33. Podsumowanie wyników badań Villa Moderna. Czynniki architektoniczne kształtujące przestrzeń zamieszkiwania. str. 23

¹³ Rycina 77. Dom przy Filharmonii, plan sytuacyjny, opracowanie autorki, Tabela 34. Czynniki architektoniczne kształtujące zabudowę Domu przy Filharmonii

¹⁴ Rycina 78. Dom przy Filharmonii, rzuty pięter +1/+5, opracowanie autorki na podstawie materiałów marketingowych, str. 235, Rycina 79. Dom przy Filharmonii, rzuty pięter +6/+7 oraz dachu użytkowego, opracowanie autorki na podstawie materiałów marketingowych, Tabela 35. Struktura mieszkań. Domu przy Filharmonii, opracowanie autorki str. 237.

¹⁵ Ocena jakości przestrzeni mieszkalnej dla dzieci, Czynniki architektoniczne kształtujące przestrzeń, Zestawienia tabelaryczne stron 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253.

¹⁶ Tabela 36. Podsumowanie wyników badań Dom przy Filharmonii. Czynniki architektoniczne kształtujące przestrzeń zamieszkiwania str. 230

POWIERZCHNIA TERENU: -5437 m², KUBATURA: -134385 m³, KONDYGNACJE NAZIEMNE+PODZIEMNE 18+2, LICZBA KONDYGNACJI MIESZKALNYCH 16, SUMARYCZNA LICZBA MIESZKAŃ 286, - LICZBA MIESZKAŃ NA KONDYGNACJI, LICZBA MIESZKAŃ Z MIN. M3 80 [-28%], LICZBA BADANYCH TYPÓW MIESZKAŃ 34, Σ LICZBA MIESZKAŃCÓW BUDYNKU 727, POWIERZCHNIE WSPÓLNE: - 614,4 m²

Rycina 81. Kontekst Sokolska 30 Tower. ◀ Lokalizacja budynku w Śródmieściu ◀ otoczenie budynku w promieniu -300 m
▪ Architektoniczne analizy systemu przestrzennego obiektu¹⁷ ▪ Struktura mieszkań¹⁸ ▪ Analiza struktur mieszkalnych
▪ Podsumowanie wyników badań Sokolska 30 Tower²⁰

• **1.5. Nova Mikołowska.** Rycina 87. Nova Mikołowska, fotografia autorki.

INWESTYCJA: NOVA MIKOŁOWSKA BUDYNEK B, ADRES: ul. Strzelecka i Raciborska, 40-074 Katowice
PROJEKT: PODSTAWSKI GROUP INWESTOR: ACTIV INVESTMENT sp. z o.o. PROJEKT: 2019, REALIZACJA: 2020-2021
POWIERZCHNIA TERENU: - 10 863 m², KUBATURA: 128072 m³, (oba etapy), KONDYGNACJE NAZIEMNE+PODZIEMNE: 6+1
LICZBA KONDYGNACJI MIESZKALNYCH: 6, SUMARYCZNA LICZBA MIESZKAŃ 187, - LICZBA MIESZKAŃ NA KONDYGNACJI, LICZBA MIESZKAŃ Z MIN. M3: 30 [-15%], LICZBA BADANYCH TYPÓW MIESZKAŃ: 15, Σ LICZBA MIESZKAŃCÓW BUDYNKU: 40
POWIERZCHNIE WSPÓLNE: - 4051,8 m²

Rycina 88. Kontekst Nova Mikołowska, ◀ Lokalizacja budynku w Śródmieściu ◀ otoczenie budynku w promieniu -300 m
▪ Architektoniczne analizy systemu przestrzennego obiektu²¹ ▪ Struktura mieszkań²² ▪ Analiza struktur mieszkalnych
▪ Podsumowanie wyników badań Nova Mikołowska²⁴

• **1.6. Apartamenty Barbary.** Rycina 92. Apartamenty Barbary, fotografia autorki.

INWESTYCJA: APARTAMENTY BARBARY, ADRES: ul. Barbary 17, 40-052 Katowice.
PROJEKT: FRANTA GROUP, MACIEJ FRANTA, INWESTOR: P.B. DOMBUD S.A., PROJEKT: 2020, REALIZACJA 2020-2022
POWIERZCHNIA TERENU: -2898 m², KONDYGNACJE NAZIEMNE+PODZIEMNE: 6+1, LICZBA KONDYGNACJI MIESZKALNYCH: 5, SUMARYCZNA LICZBA MIESZKAŃ: 54, LICZBA MIESZKAŃ NA KONDYGNACJI: 10,8, LICZBA MIESZKAŃ Z MIN. M3 42 [-78%]
LICZBA BADANYCH TYPÓW MIESZKAŃ: 20, Σ LICZBA MIESZKAŃCÓW BUDYNKU: 172, POWIERZCHNIE WSPÓLNE: - 501,0 m²

Rycina 93. Kontekst Apartamenty Barbary ◀ Lokalizacja budynku w Śródmieściu ◀ otoczenie budynku w promieniu -300 m
▪ Architektoniczne analizy systemu przestrzennego obiektu²⁵ ▪ Struktura mieszkań²⁶ ▪ Analiza struktur mieszkalnych
▪ Podsumowanie wyników badań Sokolska 30 Tower²⁸

• **2. ANALIZY PORÓWNAWCZE.** Doktorantka przystępuje do podsumowania efektów przeprowadzonych analiz w udziale procentowo zakwalifikowanych do badań mieszkań:

¹⁷ Rycina 82. Sokolska 30 Towers, plan sytuacyjny, opracowanie autorki, Tabela 37. Czynniki architektoniczne kształtujące przestrzeń zabudowy Sokolska 30 Tower, opracowanie autorki.

¹⁸ Rycina 83. Sokolska 30 Tower, rzuty pięter +2//+4 opracowanie autorki na podstawie materiałów marketingowych, Rycina 84. Sokolska 30 Tower, rzuty pięter +5//+7 opracowanie autorki na podstawie materiałów marketingowych, Rycina 85. Sokolska 30 Towers, rzuty pięter +8//+15, opracowanie autorki na podstawie materiałów marketingowych. Rycina 86. Sokolska 30 Towers, rzut pięter +16//+17, opracowanie autorki na podstawie materiałów marketingowych, Tabela 38. Struktura mieszkań Sokolska 30, Tower.

¹⁹ Ocena jakości przestrzeni mieszkalnej dla dzieci, Czynniki architektoniczne kształtujące przestrzeń, Zestawienia tabelaryczne: strony 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299,

²⁰ Tabela 39. Podsumowanie wyników badań Sokolska 30 Tower. str. 300 - 302.

²¹ Rycina 89. Nova Mikołowska, plan sytuacyjny, opracowanie autorki.. Tabela 40. Czynniki architektoniczne kształtujące zabudowę Nova Mikołowska, opracowanie autorki.

²² Rycina 90. Nova Mikołowska, rzuty, Piętro +1/+2/+3, PARTER, opracowanie autorki na podstawie materiałów marketingowych. Rycina 91. Nova Mikołowska, rzuty: PIĘTRO +4, PIĘTRO + 5, opracowanie autorki na podstawie materiałów marketingowych.

Tabela 41. Struktura mieszkań Nova Mikołowska, opracowanie autorki.

²³ Ocena jakości przestrzeni mieszkalnej dla dzieci, Czynniki architektoniczne kształtujące przestrzeń. Zestawienia tabelaryczne. Strony 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325,

²⁴ Tabela 42. Podsumowanie wyników badań strona 326ń Nova Mikołowska,

²⁵ Rycina 94. Apartamenty Barbary, plan sytuacyjny, opracowanie autorki. Tabela 43. Czynniki architektoniczne kształtujące zabudowę Apartamenty Barbary, opracowanie autorki.

²⁶ Rycina 95. Apartamenty Barbary, rzuty, opracowanie autorki na podstawie materiałów marketingowych. Tabela 44. Struktura mieszkań Apartamenty Barbary, opracowanie autorki.

²⁷ Ocena jakości przestrzeni mieszkalnej dla dzieci. Czynniki architektoniczne kształtujące przestrzeń. Zestawienia tabelaryczne. Strony: 334, 335, 336, 327, 328, 329, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354,

²⁸ Tabela 45. Podsumowanie wyników badań Apartamenty Barbary. Strony 355-356.

▪ Unikato 50% 8/15, mieszkań, ▪ Villa Moderna 79% 11/15, mieszkań, ▪ Dom przy Filharmonii 36% 38/105, mieszkań, ▪ Sokolska 30 Towers 28% 80/285, mieszkań, ▪ Nova Mikołowska 16% 30/107 mieszkań, ▪ Apartamenty Barbary 78% 42/54 mieszkań:

1. *efektami badań poszczególnych struktur mieszkalnych, obejmujących przestrzenie kubaturowe i pozakubaturowe, prywatne oraz publiczne, są wskaźniki określające ich: ▪ złożoność strukturalną ▪ relacje przestrzenne ▪ potencjał kompilacyjny ▪ oraz sumaryczny wynik wszystkich kategorii*

2. *rzeczywiste parametry jakościowe odnoszą się do konkretnych struktur mieszkalnych zdefiniowanych w kartach mieszkań.*

3. *najbardziej przyjazne dzieciom ukształtowanie struktury mieszkań prezentują budynki: a) Villa Moderna, oraz Apartamenty Barbary, b) Unikato, c) Dom przy Filharmonii, d) Sokolska 30 Tower, e) Nova Mikołowska.*

■ 3. Podsumowanie,

▪ **Potwierdzenia wyników** ▪ Wykres 5. Zestawienie zbiorcze średnich wyników badań jakościowych dla każdego obiektu. (str. 359) ▪ Wykres badań złożoności struktury. (str. 361) ▪ Tabela 46. Wyniki badań złożoności struktury. (str. 362) ▪ Wykres 7. Wyniki badań relacji przestrzennych. ▪ Tabela 47. Wyniki badań relacji przestrzennych (str. 364) ▪ Wykres 8. Wyniki badań potencjału kompilacji. ▪ Tabela 48. Wyniki badań potencjału kompilacji.

▪ Analizy porównawcze wybranych struktur mieszkalnych.

■ Tabela 49. Porównanie struktur mieszkalnych o najwyższym i najniższym wskaźniku jakości przestrzeni dla dzieci dla budynku **Unikato**. (strona 367).

■ Tabela 50. Porównanie struktur mieszkalnych o najwyższym i najniższym wskaźniku jakości przestrzeni dla dzieci dla budynku **Villa Moderna**. (strona 368).

■ Tabela 51. Porównanie struktur mieszkalnych o najwyższym i najniższym wskaźniku jakości przestrzeni dla dzieci dla budynku **Villa Moderna**. (strona 369).

■ Tabela 52. Porównanie struktur mieszkalnych o najwyższym i najniższym wskaźniku jakości przestrzeni dla dzieci dla budynku **Sokolska 30 Tower**. (strona 370).

■ Tabela 53. Porównanie struktur mieszkalnych o najwyższym i najniższym wskaźniku jakości przestrzeni dla dzieci dla budynku **Nova Mikołowska**. (strona 371).

■ Tabela 54. Porównanie struktur mieszkalnych o najwyższym i najniższym wskaźniku jakości przestrzeni dla dzieci dla budynku **Apartamenty Barbary**. (strona 372).

▪ Analizy czynników architektonicznych kształtujących przestrzeń.

▪ **Ukształtowanie budynków:** ■ Tabela 55. Czynniki architektoniczne kształtujące budynki: **Unikato, Villa Moderna, Dom Przy Filharmonii, Sokolska 30 Tower, Nova Mikołowska i Apartamenty Barbary**. (str. 375)

▪ **Ukształtowania struktur mieszkalnych.** ■ Tabela 56. Czynniki architektoniczne struktury mieszkalnej. (str. 376)

▪ **Wyniki badań ilościowych. Podsumowanie wyników badań ilościowych** ■ Tabela 57. Szczegółowe wyniki badań ilościowych. (str. 379), ■ Wykres 9. Zestawienie zbiorcze średnich wyników badań ilościowych dla każdego obiektu. (str. 380)

■ Wykres 10. Zestawienie średnich wyników badań ilościowych oraz jakościowych dla badanych obiektów. (391).

● **WNIOSKI.** Doktorantka zapowiadający się wytrawny badacz w podsumowaniu wniosków z badań wyselekcjonowanych struktur mieszkalnych dla dzieci podzieliła została na zakresy:

● 3.1. *Wnioski z badań jakościowych - złożoność strukturalna, relacje przestrzenne • potencjał kompilacji, architektoniczne czynniki kształtujących przestrzeń (• substancja, • informacja, • organizacja, • administracja, • kompozycja • proporcja • transfiguracja • transformacja)*

● 3.2. *Wnioski z analiz porównawczych. Różnice w wynikach badań dla poszczególnych struktur mieszkalnych uzasadniają systemową metodologię analizującą relacje przestrzenne.*

● 3.3. *Weryfikacja efektów pracy. Efektami przeprowadzonych studiów przypadku są: opracowanie i publikacja danych na temat współczesnych relacji w Katowicach oraz weryfikacja opracowanego narzędzia badawczego. Badania jakościowe przeprowadzone na jego podstawie przyniosły rezultat w postaci informacji o systemowym ukształtowaniu oraz relacjach przestrzennych definiujących badanie struktury.*

■ 4. PODUMOWANIE . UWAGI KOŃCOWE.

Podjęta przez recenzenta , szczegółowa merytoryczna ocena pozwala stwierdzić że przedstawiona praca stanowi wyjątkowo wartościowy materiał- składający się na część analityczną przestrzeni oraz część obejmującą - studia przypadku. wyrażane od pierwszych stron dysertacji – doktorantka określa i ilustrowie stosując (w całej pracy: ryciny, w postaci graficznych skojarzeń, fotografii, wykresów, tabel) przez zapowiadającego się bardzo dobrego badacza z pasją poznawania, oraz rejestrowania nowych zagadnień zawartych w dysertacji,

4.A. OCENA ZASTOSOWANEGO PIŚMIENICTWA W RAMACH ROZPRAWY DOKTORSKIEJ.

Praca doktorska przygotowana jest językiem czytelnym, zrozumiałym przy licznych stosowaniu przypisów dolnych.

4.B. WSKAZANIE ORAZ OCENA CELU PRACY DOKTORSKIEJ.

Doktorantka podjęła zakres interdyscyplinarnych badań, realizując postawiony cel:

■ *Głównym celem badań jest stworzenie narzędzia służącego weryfikacji jakości przestrzeni życiowej dla rodzin z dziećmi w zabudowie wielorodzinnej w środowisku śródmiejskim.*

dyplomancka przyjęła w pracy poszerzenie pól badawczych dla podstawowego celu podjętych w dysertacji badań:
celem podjętych badań jest:

- *poszerzenie wiedzy na temat zamieszkania oraz architektonicznej organizacji przestrzeni mieszkalnej - ponieważ stan wiedzy na temat kształtowania przestrzeni dla dzieci, w szczególności przestrzeni rekreacji, nauki oraz pomieszczeń mieszkalnych jest szeroki oraz dobrze udokumentowany*
- *podjęta w pracy analiza bieżących śródmiejskich realizacji wielorodzinnych - odpowiada aktualnej potrzebie poprawy jakości rozwiązań projektowych*
- *luka w wiedzy dotyczy metod kształtowania wielorodzinnej przestrzeni zamieszkiwania dla dzieci, interpretowanej jako system współtworzony przez kubaturę oraz pozakubaturowe przestrzenie zamieszkiwania*

■.Doktorantka uzupełnia informacja o ważności podjętych badań w dysertacji :*Zakres badań przeprowadzonych na potrzeby dysertacji zawiera się w priorytetowym obszarze badawczym Politechniki Śląskiej.*

4.C. WSKAZANIE ORAZ OCENA ZASTOSOWANYCH METOD BADAWCZYCH.

mgr inż. arch. Aleksandra Śliwa w kolejnym podrozdziale nr.4 (rozdziału nr.1,) dla konstruowania autorskiego narzędzia badawczego oraz analiz dla wyselekcjonowanych obiektów, wykorzystuje metody badawcze”

■*Metodę logicznej argumentacji*, ■*Studia przypadku*, ■*Metodę badań ilościowych*, oraz wyjaśnia że :*w części teoretycznej poświęconej czynnikom architektonicznym kształtującym przestrzeń jest teoria architektury Bruno Zeviego. dodając: uzupełnienie interpretacji architektury Bruno Zeviego stanowią czynniki kształtujące koncepcje projektu autorstwa Barbary Brukalskiej.*

4D.INFORMACJE DOTYCZĄCE PRAKTYCZNEGO ZASTOSOWANIA UZYSKANYCH WYNIKÓW BADAŃ.

Doktorantka w Podrozdziale 3.4. REKOMENDACJE (Rozdział V. str. 389) Przedmiotowe przeprowadzone badania w dysertacji pozwalają na sformułowanie rekomendacji projektowych przedstawionych w sześciu punktach:

- 1.*Przestrzenie zamieszkiwania powinny być projektowane zgodnie z zasadami uniwersalności. Potrzeby przestrzenne dzieci na różnych etapach rozwoju wymagają odpowiedniego ukształtowania struktury zabudowy.*
- 2.*Elementem wpływającym na jakość przestrzeni zamieszkiwania dla dzieci jest obecność pozakubaturowych terenów prywatnych oraz publicznych umożliwiających realizację czynności określających stan zamieszkiwania poza mieszkaniem*
- 3.*Na prawidłowy rozwój dzieci wpływa możliwość przebywania w przestrzeni o różnorodnej strukturze prywatności, gdzie możliwe jest stopniowe nabywanie umiejętności społecznych.*
- 4.*Dostosowanie zabudowy do potrzeb dzieci wymaga ukształtowania środowiska umożliwiającego kontakt między dzieckiem a opiekunem, na co wpływają - wysokość zabudowy oraz wzajemne rozmieszczenie kubaturowych oraz pozakubaturowych przestrzeni zamieszkiwania.*

5. Zgodnie z ewolucją procesów zamieszkiwania towarzysząca rozwojowi technologii informacyjnych, przestrzenie mieszkalne powinny umożliwiać realizację części czynności określających stan zamieszkiwania w sferze wirtualnej.

6. Na jakość przestrzeni zamieszkiwania, także w warunkach śródmiejskich wpływają elementy naturalne, dlatego w ramach zabudowy mieszkaniowej powinny występować tereny zieleni.

5. PODSUMOWANIE RECENZJI.

Praca doktorska mgr. inż. arch. Aleksandry Śliwy p.t. *Czynniki architektoniczne kształtujące przestrzeń dla dzieci w śródmiejskiej, wielorodzinnej zabudowie mieszkalnej - wyodrębnienie metod systemowej kwalifikacji. Badania współczesnych realizacji w Katowicach* jest wynikiem wieloletnich badań z dużą pasją prowadzonych na poszczególnych polach badawczych przez zapowiadającego się w postawie doktorantki wnikliwego badacza.

Podejmuje w dysertacji poszerzanie pól badawczych - wypełniających istniejącą pilną potrzebę wiedzy na temat metod kształtowania przestrzeni mieszkalnych ■ *Głównym celem badań jest stworzenie narzędzia służącego weryfikacji jakości przestrzeni życiowej dla rodzin z dziećmi w zabudowie wielorodzinnej w środowisku śródmiejskim.*

● Precyzuje decydujące przyczyny wyboru tematu dysertacji:

- 1. Bieżący – kontekst społeczno-polityczno-gospodarczy determinujący poza jakościowe czynniki kształtujące współczesną, wielorodzinną zabudowę.
- 2. Poszerzanie wiedzy na temat jakości przestrzeni mieszkalnej w środowisku śródmiejskim, wynikające z potrzeb zahamowania niekorzystnych procesów eksurbanizacji oraz towarzyszącej im degradacji śródmiejskiej.
- 3. Rozwój wiedzy na temat potrzeb dzieci, wpływających na stosowanie uniwersalnych rozwiązań przestrzennych.
- 4. Wysoki udział architektury mieszkalnej w rynku budowlanym, wskazujący na potrzebę poszerzania wiedzy na temat jej jakości.

● Przygotowana wzorowo przez doktorantkę praca doktorska, w sposób czytelny, przejrzysty i wzbogacona stosowaniem (w całej pracy: ryciny, w postaci graficznych skojarzeń, fotografii, wykresów, tabel), pozwoliła na:

a) rzeczową ocenę znakomitej jakości konstruowaniem przedmiotu badań oraz analiz., b) formułowanie struktury badań, c) dobrej znajomości źródeł literaturowych z podziałem na zagadnienia. Dobrze przygotowany plan pracy został rzetelnie zrealizowany.

● Recenzent wnioskuję o publikowanie pracy doktorskiej (po jej publicznej obronie w wysoko punktowym wydawnictwie, jako monografii – kontynuowania podejmowanych badań naukowych.

● Zgodnie z wymogami stawianymi pracom doktorskim, **mgr inż. arch. Aleksandra Śliwa**, samodzielnie sformułowała problem badawczy, przekonująco przeprowadziła jego analizy badawcze oraz wyprowadziła logiczne wnioski. Recenzowana rozprawa spełnia wymagania ustawowe stawiane pracom doktorskim i w ocenie recenzenta jest oryginalnym rozwiązaniem wybranego problemu badawczego.

● Wnioskuję o przyjęcie rozprawy doktorskiej mgr inż. arch. Aleksandry Śliwy, „Czynniki architektoniczne kształtujące przestrzeń dla dzieci w śródmiejskiej, wielorodzinnej zabudowie mieszkalnej - wyodrębnienie metod systemowej kwalifikacji. Badania współczesnych realizacji w Katowicach” przez Radę Dyscypliny Naukowej Architektura i Urbanistyka Wydziału Architektury Politechniki Śląskiej i dopuszczenie jej autorkę do publicznej obrony.

Jednocześnie zwracam się do Szanownej Rady Dyscypliny Naukowej Architektura i Urbanistyka Wydziału Architektury Politechniki Śląskiej o podjęcie głosowania dla przyznania **wyróżnienia** autorce tej pracy **mgr inż. arch. Aleksandrze Śliwie** za wysoką jakość postawionego i przeprowadzonego cyklu badań i analiz badawczych poszerzających dotychczasową wiedzę w przedstawionej do oceny rozprawie doktorskiej.

15 października 2024 r.

dr hab. inż. arch. Jan Wrana prof. PL

Podpisano odręcznie
przez autora